Utbildningsutskottets betänkande

1983/84: 17

om anslag till svensk undervisning i utlandet m. m. (prop. 1983/84: 100)

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen föreslagit riksdagen i proposition 1983/84: 100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnittet Det obligatoriska skolväsendet m. m. punkterna B 12–16 jämte motioner.

1. **Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m.** Regeringen har under punkt B 12 (s. 95–97) föreslagit riksdagen att till Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 26 175 000 kr.

Motionerna

1983/84: 1259 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

7. att riksdagen beslutar att under anslaget B 12. Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m. anslå ytterligare 70 000 kr. för försöksverksamhet med undervisning i Swedish Culture för svenska barn i utlandet.

1983/84: 1754 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen under bil. 10 Utbildningsdepartementet, B 12. Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m. för budgetåret 1984/85 beslutar anvisa ett förslagsanslag av 25 500 000 kr.

Utskottet

Föredragande statsrådet har för nästkommande budgetår inte räknat med andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur. Regeringen begär att riksdagen till Bidrag till svensk undervisning i utlandet för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 26 175 000 kr.

I enlighet med förslag i skolöverstyrelsens (SÖ:s) anslagsframställning föreslås i motion 1983/84: 1259 (yrkande 7) att under anslaget tas upp ytterligare 70 000 kr. för viss utökning av försöksverksamheten med undervisning i Swedish Culture för svenska barn i utlandet. I motion 1983/84: 1754 (yrkande 2) yrkas att riksdagen under anslaget beviljar totalt 25,5 milj. kr., vilket med 675 000 kr. understiger det av regeringen begärda beloppet.

För försöksverksamheten med undervisning i ämnet Swedish Culture på

högstadie- och gymnasienivå vid internationell skola beräknades för innevarande budgetår 140000 kr. Utskottet har inhämtat att verksamheten ännu är av endast ringa omfattning, och ytterligare medel för verksamheten har inte bedömts erforderliga. Den uppräkning av anslaget som har gjorts i förhållande till budgetpropositionen 1983 hänför sig till beräknade automatiska kostnadsökningar. Då utskottet inte har något att erinra mot medelsberäkningen i den nu föreliggande budgetpropositionen, föreslår utskottet att riksdagen dels avslår motionerna 1983/84: 1259 yrkande 7 och 1983/84: 1754 yrkande 2, dels beviljar medel i enlighet med regeringens förslag.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

att riksdagen till *Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m.* med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motionerna 1983/84: 1259 yrkande 7 och 1983/84: 1754 yrkande 2 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 26 175 000 kr.

2. **Sameskolor.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 13 (s. 97–100) och hemställer

1. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om beräkning av lärarresurser,
2. att riksdagen till *Sameskolor* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 12 543 000 kr.

3. **Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader.** Regeringen har under punkt B 14 (s. 101–105) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som förordats i propositionen om en gemensam resurs för utveckling av verksamheten vid specialskolan för all personal,
2. till Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 168 180 000 kr.

Motionen

1983/84: 1728 av Anita Persson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående ersättning till specialskollärare.

Utskottet

De senaste åren har detaljregleringen under anslagen till specialskolan minskats. I syfte att ytterligare underlätta en friare resursanvändning beräknas medel för elevers och ledsagares resor inte längre under ett särskilt anslag utan under förslagsanslaget Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader. Utskottet har inget att erinra mot detta.

I specialskolans lärares åligganden ingår att i tjänsten biträda rektor med att göra upp en plan över elevernas resor till och från skolenheten samt att som färdledare följa eleverna vid dessa resor (75 § specialskolförordningen, SFS 1983: 478).

Enligt motion 1983/84: 1728 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att specialskolförordningen bör ändras i vad gäller lärarnas skyldighet att följa eleverna på deras hemresor. Ändringen skall syfta till att göra lärarna berättigade till särskild ersättning utöver lönen för restiden. Motionären redovisar att förr gjordes sådana resor mycket sällan, i regel endast vid större lov. Numera får eleverna resa hem många gånger per år. Detta innebär utökad tjänstgöringstid för lärarna. Då annan personal vid specialskolorna följer med på elevernas hemresor får de särskild ersättning för detta.

Utskottet erinrar om att det totala lärararbetet – inte bara för specialskolans lärare – innefattar även andra uppgifter än den rena undervisningen. Ersättning för lärares uppgifter är en fråga för arbetsmarknadens parter. Utskottet erinrar också om att det inom statens arbetsgivarverk finns en partssammansatt arbetsgrupp som sysslar med frågor om lärarnas arbetstider. Mot bakgrund av vad utskottet här anfört avstyrks motion 1983/84: 1728.

Föredragande statsrådet förordar att medlen till utveckling av verksamheten vid specialskolan skall beräknas som en gemensam resurs för all personal, inkl. medel för fortbildning vid Tomteboda resurscentrum för de förskolekonsulenter och reselärare som nästa budgetår förs över till länsskolnämnderna. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad som förordats i denna fråga.

Utskottet föreslår att riksdagen under anslaget anvisar 168 180 000 kr. i enlighet med förslaget i propositionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beträffande specialskollärarnas åliggande att följa med på elevernas hemresor avslår motion 1983/84: 1728,
2. att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1983/84: 100 om en för all personal gemensam resurs för utveckling av verksamheten vid specialskolan,
3. att riksdagen till *Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 168 180 000 kr.

4. **Specialskolan m. m.: Utrustning m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 15 (s. 105–106) och hemställer

att riksdagen till *Specialskolan m. m.: Utrustning m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 4 270 000 kr.

5. **Kostnader för viss personal vid statliga realskolor.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 16 (s. 106) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för viss personal vid statliga realskolor* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Stockholm den 15 mars 1984

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Björn Samuelson (vpk), Göran Persson (s), Larz Johansson (c), Sören Häggroth (s) och Linnea Hörlén (fp).

Reservation

1. Medelsberäkningen (punkt 1)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar "För försöksverksamheten" och på s. 2 slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

När det gäller undervisningen av svenska barn i utlandet vill utskottet i likhet med vad som sägs i motion 1983/84: 1259 erinra om att elever på högstadie- och gymnasienivå mestadels är hänvisade till internationella skolor, där undervisningsspråket inte är svenska. För att bereda dessa elever ökade möjligheter att upprätthålla sina kunskaper i svenska, svensk historia och samhällskunskap har försöksverksamheten med undervisning i ämnet Swedish Culture tillkommit. Utskottet anser att fler svenska barn i utlandet än vad som är fallet bör få tillgång till ifrågavarande utbildning. I detta syfte tillstyrker utskottet motion 1983/84: 1259 yrkande 7. I övrigt har utskottet inget att erinra mot regeringens medelsberäkning. Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motion 1983/84: 1754 yrkande 2.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen till *Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m.* med bifall till motion 1983/84: 1259 yrkande 7, med anledning av proposition 1983/84: 100 och med avslag på motion 1983/84: 1754 yrkande 2 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 26 245 000 kr.

2. Medelsberäkningen (punkt 1)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar "För försöksverksamheten" och på s. 2 slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

riksdagen till Bidrag till svensk undervisning i utlandet för budgetåret 1984/85 bör anvisa 25 500 000 kr. Härmed avstyrker utskottet motion 1983/84: 1259 yrkande 7.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen till *Bidrag till svensk undervisning i utlandet m.m.* med bifall till motion 1983/84: 1754 yrkande 2, med anledning av proposition 1983/84: 100 och med avslag på motion 1983/84: 1259 yrkande 7 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 25 500 000 kr.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1984